

## חנוכה

החתם סופר מביא רמז נפלא וראשי תיבות במילה "חנוכה" המסכמים את כל סיפור החנוכה: חשמונאים נלחמו ונצחו כל היונים. חושים נכנסו ופינו כלי ההיכל. חביבים נכנסו ובקרקע כד השמן. חתום נמצא ובטבעת כהן הגדול. חיבתם נגלית והספיק כל השמונה. חכמים נמנו וקבעו כסליו הבא. ח' נרות ולגמור כל ההלל...

בלי קשר לראשי תיבות האלה, כשמזכירים את נס חנוכה בתפילת "על הניסים", והניצחון היוצא מן הכלל: "מסרת גיבורים ביד חלשים, רבים ביד מעטים..." בדרך כלל, רבים מתגברים על מעטים, וגיבורים מנצחים חלשים. כאן, ההיפך קרה. זה היה חלק מהנס. את שאר הטקסט נראה הרבה פחות הגיוני: "טמאים ביד טהורים, רשעים ביד צדיקים, זדים ביד עוסקי תורתך". מה ניסי במשפטים האלה? מה בקשו אנשי כנסת הגדולה שחברו את המילים האלה להגיד לנו?

חז"ל מנסים ללמד אותנו שניצחון ה"חזקים ביד חלשים" וה"רבים ביד מעטים", הושג על ידי ש"זדים נמסרו ביד עוסקי תורתך". השורה התחתונה היא כשיש אנשים היושבים ולומדים, הצבא מסוגל לנצח. צבא יהודי אינו מנצח בגלל חוזקו או עוצמתו, וגם לא עקב חוכמתו, אסטרטגיה מעולה, או נשק מתוחכם. המלה האחרונה היא שהזדים נמסרים ביד אלה שעוסקים בתורה. וזה המפתח לכל ניצחון צבאי יהודי במשך כל הזמנים.

כך פירשו של הפסוק: "הַקֵּל קוֹל יַעֲקֹב וְהִיָּדִים יָדֵי עֲשׂוֹ" (בראשית כ"ז, כ"ב) "אמר להן, לכו וחזרו על בתי כנסיות ובתי מדרשות שלהם, אם מצאתם שם תינוקות מצפצפים בקולם, אי אתם יכולים להם, ואם לאו אתם יכולים להם" (ילקוט שמעוני, תולדות כ"ז). זה סיפור ההיסטוריה הצבאית היהודית. הקרב הראשון שבני ישראל היו מעורבים בו בכניסתם לארץ ישראל היה הקרב על יריחו. בלילה שלפני הקרב, הופיע מלאך ה' ליהושע בן נון כשהוא לבוש במדי שר צבא. גמרא ידועה במסכת מגילה דף ג' מתארת הדו-שיח בין שניהם: "אמר לו (המלאך) אמש בטלתם תמיד של בין הערבים ועכשיו בטלתם תלמוד תורה. אמר לו על איזה מהן באת? אמר לו עתה באתי (כלומר, על חטא ביטול תורה). מיד "וַיֵּלֶךְ יְהוֹשֻעַ בְּלִילָה הַהוּא בְּתוֹךְ הָעָמֶק (יהושע ח' י"ג) אמר רבי יוחנן מלמד שלן בעומקה של הלכה" (הלך ללמוד תורה).

רבי אליהו לופיאן מעיר שהמלאך היגיע בתחפושת הלא נכונה. אם המלאך הגיע להוכיח

על ביטול תורה, הוא לא היה צריך לבוא במדי רמטכ"ל, אלא ב"קפוטה" של ראש ישיבה. אין אלופים מוכיחים על ביטול תורה. זהו תפקידו של ראש ישיבה.

רב לופיאן עונה שמסר שר הצבא היה "ברצוני ללחום בצורה רצינית. כדי להצליח במשימה, אני זקוק ל"חיל לומדים". אם אין אתם לומדים, לא ננצח בשדה הקרב.

בזמנים אחרים בהיסטוריה היהודים, סנחריב, מלך אשור שם מצור על ירושלים. כולם בישראל חשבו שהכול אבוד, אבל באמצע הלילה קרה נס. בלי שיוורם חרב אחד, מלאך ה' חיסל את כל צבא סנחריב. מדוע?

התלמוד מסביר שמהו ייחודי מאוד היה בדורו של חזקיהו: "מה עשה (חזקיהו)? נעץ חרב על פתח בית המדרש, ואמר כל מי שאינו עוסק בתורה יידקר בחרב זו. בדקו מדין ועד באר שבע ולא מצאו עם הארץ מגבת ועד אנטיפרס, ולא מצאו תינוק ותינוקת איש ואישה שלא היו בקיאים בהלכות טומאה" (סנהדרין צ"ד).

כשיהודים יושבים ולומדים ברמה הזאת, אינם זקוקים אפילו ללחום את הקרבות. ה"עוסקי תורתך" הם שמנצחים.

זה היה נס החנוכה. זה היה הקרב של יהושע ביריחו. זאת הייתה מלחמתו של חזקיהו נכד סנחריב. זה היה הסיפור של כל ניצחון צבאי יהודי מאז ומתמיד.